Зокрема, до односторонніх правочинів щодо земельних ділянок належать: а) дарування; б) спадкування за заповітом, в) добровільна відмова від земельної ділянки. До двосторонніх правочинів відносять: а) договір купівлі-продажу; б) договір міни; в) договір про спільну власність на земельну ділянку; г) договір про довічне утримання особи, яка є власником земельної ділянки; ґ) договір про переуступку частки у праві власності на земельну ділянку; д) установчий договір про створення господарського товариства з передачею земельної ділянки чи права користування земельною ділянкою до статутного фонду; є) договір оренди земельної ділянки; є) договір суборенди земельної ділянки; ж) договір про право забудови земельної ділянки; з) договір застави (іпотеки) тощо.

Враховуючи особливості землі як об'єкта права класифікацію правочинів щодо земельних ділянок можна проводити і за іншими ознаками. Так, наприклад, залежно від категорії земель слід розрізняти правочини щодо земельних ділянок сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення. Залежно від суб'єктного складу правочини щодо земельних ділянок можуть бути між фізичними особами, між фізичними і юридичними особами, між юридичними особами, між фізичними та юридичними особами і органами державної влади та місцевого самоврядування.

Отже, названі критерії класифікації правочинів щодо земельних ділянок не є вичерпними і можуть бути розширені.

Література

1. Про затвердження Порядку посвідчення договорів відчуження земельних ділянок та права на земельну частку (пай): Постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.1996 № 14/5/48 // Урядовий кур'єр. – 1996. – № 124.

2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3. – Ст. 27.

3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

УДК 347.45/.47 (043.2)

Гончарук І. В., студентка,
Інститут заочного та дистанційного навчання,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ПРАВОВА ДОПОМОГА ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У науковій літературі останнім часом почали частіше звертатися до проблеми надання правової допомоги і не дарма: вона поліаспектна, проблемна у забезпеченні здійснення та особливо захисту прав слабкої сторони – особи, яка потребує правової допомоги. Одні вчені акцентували увагу на вивченні правової допомоги у конституційному праві (Н. В. Альбрант, Т. І. Ільїна, О. В. Кривоносова, А. Г. Манафов,

Р. Г. Мельниченко), другі розглядали роль адвокатів і нотаріусів у процесі надання правової допомоги, треті – правову природу адвокатської діяльності, статус адвоката і організацію діяльності адвокатури. Окремі аспекти забезпечення особі права на правову допомогу у різних сферах державної діяльності досліджувались у роботах О. М. Бандурки, Т. В. Варфоломєєвої, А. Т. Комзюка, В. В. Копєйчикова, О. Ф. Скакун, П. М. Рабіновича та ін. Вагомий внесок у розробку проблеми зробили російські вчені А. Я. Азаров, В. Н. Бутилін, Н. В. Вітрук, Л. Д. Воєводін, Г. А. Гаджієв, С. Ф. Качек'ян, Ю. А. Коричев, Л. Г. Кучерін, В. М. Лебєдєв, В. О. Лучин, Є. А. Лукашина, Ю. А. Тихомиров та ін. Варто зазначити, що дослідження інституту правової допомоги з позиції конституційного права, як правило, зводяться до аналізу самого права на правову допомогу, його особливостей як елемента конституційного статусу людини і громадянина. Конституційне право на кваліфіковану правову допомогу належить до інституту основних прав і свобод людини і громадянина, які лежать в основі правового статусу особистості. Дане право, з одного боку, є одним з найважливіших прав людини і громадянина, а з іншого – гарантією дотримання комплексу інших прав особистості.

Юридична природа права на правову допомогу містить у своєму нормативному змісті єдність матеріального і процесуального начал, воно може розглядатися як право-гарантія, яке повинно забезпечити належні юридичні умови для послідовної реалізації права і ефективного досягнення громадянами юридичних цілей. У загальному вигляді правову допомогу розглядають як міжгалузевий інститут, що об'єднує в собі правові норми, які становлять основу для діяльності державних і громадських органів, спрямованих на надання громадянам і організаціям правової допомоги. У вузькому сенсі – це система дій, спрямованих на забезпечення і захист прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Наразі не існує однозначного визначення поняття правової допомоги. У джерелах ми можемо зустріти такі трактування даної правової категорії як допомога, яка: надається лише у разі захисту від обвинувачення у кримінальних справах тільки адвокатами; виду правової допомоги, за винятком захисту особи від обвинувачення у кримінальних справах, який є однопорядковим з правовою допомогою поняттям і не включається до останнього [1, с. 21]; будь-яка допомога правового характеру, яка надається безоплатно на підставах, визначених законом, та суб'єктами, передбаченими у законі [2].

За критерієм оплатності (безоплатності) правова допомога відрізняється від правових послуг, які завжди надаються на платній основі згідно з положенням ЦК України. Розроблено визначення «кваліфікованої юридичної допомоги»: діяльність осіб, що володіють спеціальними знаннями в галузі права, для надання якісних правових послуг [5, с. 39]; консультаційні послуги і представництво інтересів [4, с. 156]; гарантована законом можливість особи отримати необхідну допомогу від осіб, що володіють спеціальними

юридичними знаннями, уміннями і навичками, що дозволяє людині ефективно захищати і відстоювати свої права і законні інтереси [9, с. 130].

Розуміння цієї категорії ускладнюється оскільки в юридичній літературі поряд з поняттям «правова допомога» використовують поняття «юридична допомога», «правові послуги», «юридичні послуги». Деякі вчені вважають дані поняття синонімами, тобто різними назвами одного й того ж явища [3, с. 11]. В. В. Печерський навпаки не ототожнює дані поняття і виділив ознаки правової допомоги: дія на елемент життєдіяльності конкретної фізичної чи юридичної особи несприятливих факторів, що викликають загрозу природного здійснення правового статусу; професійна діяльність юриста, спрямована на розуміння доконфліктної чи конфліктної ситуації, яка склалася і загрожує нормальній реалізації прав і свобод фізичної чи юридичної особи, які звернулися за допомогою; укладення угоди про надання правової допомоги; співпраця особи, що потребує правової допомоги, з вибраним нею юристом, спрямована на повідомлення її, надання інформації, передачу документів, речових доказів; професійна таємниця як обов'язковий елемент довіри між юристом і особою, що потребує правової допомоги; незалежність юриста від інших фізичних і юридичних осіб; наявність особливих (здебільшого врегульованих законодавством) засобів, прийомів і способів надання юридичної допомоги; неможливість гарантії позитивного результату при наданні правової допомоги [6, с. 34].

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 16 листопада 2000 р. № 13-рп/2000 у справі за конституційним зверненням громадянина С. щодо офіційного тлумачення положень ст. 59 Конституції України, ст. 44 Кримінально-процесуального кодексу України, ст. ст. 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) визначено поняття «право на правову допомогу» як гарантована Конституцією України можливість фізичної особи одержати юридичні (правові) послуги [8, с. 24-30]. Вбачається, що основна відмінність між поняттями «правова допомога» і «захист від обвинувачення» полягає в суб’єкті надання правової допомоги. Ці поняття є суміжними, містять однакові цілі, що можна визначити як охорону прав, свобод і законних інтересів.

Вперше у законодавстві України поняття «правова допомога» було закріплено в Законі України «Про безоплатну правову допомогу» від 02 червня 2011 року [7]. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 2 цього закону правова допомога розглядається як надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення. Видається, що визначення правової допомоги через поняття послуги є не зовсім доречним, оскільки слово «послуга» вказує на можливість вчинення дії або здійснення діяльності, як правило, на відплатній основі (ст. 901 ЦК). Допомога повинна мати безвідплатний характер і чому у законодавстві України вживаються терміни «благодійна допомога», «безоплатна медична допомога» тощо. З огляду на сказане вище, правова

допомога повинна надаватися виключно на безвідплатній основі, тоді, як юридичні (правові) послуги передбачають їх відплатний характер.

З урахуванням зазначеного, правову допомогу слід розглядати як дії, визначених законом, суб'єктів щодо складення документів та представництва перед органами державної влади та місцевого самоврядування інтересів фізичних осіб, що надаються безоплатно.

Література

1. Бірюкова А. М. Щодо проекту закону України «Про правову допомогу», розробленого Міністерством юстиції України: зауваження і пропозиції / А. М. Бірюкова, С. В. Гончаренко // Адвокат. – 2004. – № 2.

2. Волков А. Бесплатная юридическая помощь / А. Волков, А. Гаврушко // Юридическая практика. – 2003. – 12 авг.

3. Ильина Т. И. Обязательства по оказанию правовых услуг в Российской Федерации: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Т. И. Ильина. – 2007.

4. Кудрявцева А. В. Участие адвоката-защитника на стадии предварительного расследования и в суде первой инстанции: монография / А. В. Кудрявцева, В. С. Попов. – Челябинск: Полиграф Мастер, 2006.

5. Невская О. В. Что такое квалифицированная юридическая помощь? / О. В. Невская // Адвокат. – 2004. – № 11.

6. Печерский В. В. Юридическая помощь и юридическая услуга: формирование и сравнение понятий / В. В. Печерский // Юстиция Беларуси. – 2005. – № 7.

7. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 року № 3460-VI. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.

8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Д. І. щодо офіційного тлумачення ст. 59 Конституції України та ст. 44 КПК України від 16.11.2000 р. // Вісник Конституційного Суду України. – 2001. – № 9. – С. 24-30. – 425

9. Смагин Г. А. Конституционно-правовые вопросы оказания юридической помощи в Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук / Г. А. Смагин. – М., 2003.

УДК 346.1:664 (043.2)

Грибчук Л. М., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гелич А. О., к.ю.н., доцент

ГОСПОДАРСЬКО – ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Якість продукції виступає визначальним чинником економічної політики держави. З одного боку, виробництво якісної продукції свідчить про рівень життя населення країни, здоров'я нації й безпеки навколишнього природного середовища. З другого боку - це можливість прискорення темпів економічного розвитку та підвищення ролі держави на міжнародному рівні.